de raad van de gemeente Westerkwartier
per mail via griffie@westerkwartier.nl

Contactpersoon
Thom Wietzes

Kenmerk
196952372

Leek
2 maart 2021

Onderwerp
Landelijke ontwikkelingen Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

Geachte leden van de raad,

Juist in deze periode vragen mensen die beschermd wonen en gebruik maken van maatschappelijke opvang volop onze aandacht. Als Groninger gemeenten werken we daarom onverminderd door om onze meest kwetsbare inwoners passende hulp en ondersteuning te bieden en haken we daarbij in op de ontwikkelingen die landelijk en regionaal spelen. Door middel van deze brief willen we u meenemen in wat er momenteel speelt op landelijk gebied en hoe wij hier regionaal vorm aan geven.

Achtereenvolgens behandelen we de volgende onderwerpen:

1. Beschermd Wonen
    - Achtergrond doordecentralisatie BW
    - De doordecentralisatie landelijk
    - De doordecentralisatie in de Groninger gemeenten
    - De uitname Wlz

2. Maatschappelijke Opvang
    - Nachtopvang in relatie tot de coronamaatregelen
    - Stand van zaken actieprogramma Dak- en Thuisloze jongeren
    - Vernieuwende projecten opvang
    - Procesvoorstel visieontwikkeling

Als bijlage is de landelijke voortgangsrapportage Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang (BWMO) van de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aan de Tweede Kamer van 18 december 2020 toegevoegd.

1. Beschermd Wonen

Voor wat betreft het onderwerp beschermd wonen gaan we in op de doordecentralisatie, zowel landelijk als voor onze Groninger gemeenten, en starten we met een schets van de achtergrond

van de doordecentralisatie. Vervolgens besteden we aandacht aan wat er recent landelijk besloten is hierover. Deze landelijke onderwerpen staan meer uitgebreid beschreven in de bijgevoegde landelijke voortgangsrapportage. Tot slot staan we stil bij wat dit betekent voor ons als Groninger gemeenten en waar we verder aan werken de komende periode.

Achtergrond doordecentralisatie BW
In het jaar 2015 heeft de commissie Dannenberg een advies uitgebracht over de toekomst van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Het resultaat hiervan is te lezen in het rapport 'van beschermd wonen naar een beschermd thuis'. De kernboodschap van het rapport is dat beschermd thuis het uitgangspunt is, dus dat mensen met psychiatrische en sociaal-maatschappelijke problemen ondersteuning op maat ontvangen in de eigen woon- en leefsituatie. De client en haar behoeften staan centraal.

Op basis van dit advies is besloten om de taken op het gebied van beschermd wonen en maatschappelijke opvang te doordecentraliseren van Centrumgemeenten naar alle gemeenten. Belangrijke elementen hierbij zijn volgens Dannenberg onder andere het invoeren van een nieuw objectief financieel verdeelmodel en samenwerking tussen gemeenten om goed invulling te kunnen geven aan de nieuwe situatie.

Om hier verdere richting aan te geven is in 2019 een landelijk expertiseteam ingesteld. Dit expertiseteam heeft het rapport van Dannenberg omarmd en heeft tien bouwstenen opgesteld om het nieuwe stelstel vorm te kunnen geven. Daarbij is bovendien overeen gekomen dat MO op dit moment nog niet meegaat in de doordecentralisatie, maar dat over vier jaar een besluit hierover wordt genomen. De afgelopen jaren zijn deze bouwstenen verder uitgewerkt met als doel een zorgvuldig proces om de doordecentralisatie succesvol te implementeren per 1 januari 2022 en gemeenten in staat te stellen zich hierop voor te bereiden. Over de doordecentralisatie van beschermd wonen heeft recentelijk besluitvorming plaatsgevonden op landelijk niveau.

De doordecentralisatie landelijk
Landelijk is afgesproken dat eind 2020 beoordeeld zou worden of de bouwstenen voldoende zijn ingevuld om door te kunnen gaan met de doordecentralisatie. Dit is gedaan op 7 december in het landelijk bestuurlijk overleg tussen VNG, BZK en VWS. Daarin is overeengekomen dat de doordecentralisatie door kan gaan per 1 januari 2022, maar dat de invoering van het nieuwe financieel objectief verdeelmodel inclusief tienjarig ingroeipad een jaar wordt uitgesteld en in werking treed op 1 januari 2023. In het jaar 2022 worden de middelen dan nog voor honderd procent verdeeld volgens het huidige historische verdeelmodel en 2023 is het eerste jaar waarop dit veranderd en volgens het ingroeipad wordt toegewerkt naar de nieuwe verdeling van middelen. De reden voor uitstel is dat het nieuwe verdeelmodel nog niet in consultatie is gegaan, hoewel het model al wel is uitgewerkt, en gemeenten hierdoor onvoldoende tijd hebben om zich voor te bereiden. De bedoeling is dat de consultatie voor het verdeelmodel in januari 2021 start en de invoering van het verdeelmodel gelijk opgaat met de invoering van het nieuwe verdeelmodel sociaal domein breed.

Resultaten landelijk financieel verdeelmodel
De rijksbijdrage Beschermd Wonen wordt momenteel verdeeld op basis van historische gegevens. In het rapport Dannenberg stond al dat voor decentralisatie een nieuw en objectief verdeelmodel nodig is. Dat model is inmiddels ontwikkeld en de resultaten van het nieuwe verdeelmodel worden eind januari bekend gemaakt. De exacte herverdelingseffecten zijn dan

nog lastig te doorgronden omdat de resultaten op basis van oude gegevens (2017) bekend worden gemaakt. Bovendien moet er nog rekening gehouden worden met de toekomstige WLZ uitname. Daardoor zijn de oude en nieuwe bedragen lastig te vergelijken. Wij verwachten dat het nieuwe verdeelmodel voor onze regio financieel slechter zal uitpakken. Gedurende het ingroeipad van tien jaar zullen we proberen om zo goed mogelijk naar de nieuwe financiële situatie toe te werken.

Doordecentralisatie inhoudelijk
Het uitstel van het financieel verdeelmodel betekent niet dat we het doordecentralisatie proces inhoudelijk ook stop zetten. Het is juist de bedoeling om hiermee onverminderd verder te gaan en het kader daarbij vormt de Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO), die zowel voor jeugd als voor BWMO is opgesteld. De NvO is vorig jaar vastgesteld door de Algemene Ledenvergadering van de VNG en door middel van deze norm nemen alle gemeenten de verantwoordelijkheid om regionale samenwerking te verbeteren en het opdrachtgeverschap te versterken. Dit, met het oog op een goed functionerend zorglandschap. Vanwege de verschillende startposities van jeugd en BW is er voor beiden een apart implementatietraject ingezet. Voor het onderdeel BW wordt er daarbij ook gewerkt aan de implementatie van het woonplaatsbeginsel. Hierin wordt geregeld hoe gemeenten (financieel) omgaan met verhuizingen van cliënten tussen gemeenten en deze wetgeving gaat in per 1 januari 2023. Om hier vorm en inhoud aan te geven zijn nog stevige afspraken nodig. Zoals in de landelijke brief staat verwoord, komen er bovendien hulpstructuren om de doordecentralisatie zorgvuldig te blijven vormgeven.

De doordecentralisatie in de Groninger gemeenten
In november 2020 hebben de Groninger gemeenten de voortgang van hun samenwerking op het gebied van BWMO in een programma bekrachtigd. De komende vijf jaren gaan wij door middel van een programma verder werken aan de doordecentralisatie van beschermd wonen en de samenwerking op het gebied van maatschappelijke opvang. Daarbij hebben we te maken met een financiële opgave, maar zijn we ook inhoudelijk volop aan het ontwikkelen.

Financiën
Binnen de regio zijn afspraken gemaakt over hoe we gezamenlijk in een gedecentraliseerde situatie financieel willen sturen op beschermd wonen. De afspraken zijn vastgelegd in het convenant beschermd wonen en opvang en in de centrumregeling. Kern van deze afspraken is dat er een financieel verdeelmodel ontwikkeld is waarmee de beschikbare rijksbudgetten adequaat onder de gemeenten verdeeld worden. In 2021 gaan we schaduw draaien met dit model en dan moet het in 2022 helemaal ingevoerd worden. Daarbij is het noodzakelijk om aan te sluiten bij de landelijke afspraken rond woonplaatsbeginsel. Het model moet daarop nog aangepast worden.

De doordecentralisatie inhoudelijk
Leidend in het programma BWMO is de transformatieopgave. Het doel is om de beweging van beschermd wonen naar beschermd thuis, zoals ook in het rapport van Dannenberg staat beschreven, verder te realiseren in onze gemeenten. Meer concreet betekent dit dat we nog meer focus gaan leggen op preventie, kwaliteit van de geboden zorg en een spreiding van voorzieningen in de regio om vraag en aanbod op elkaar af te stemmen. Om hier in praktijk invulling aan te geven, is een plan van aanpak opgesteld met daarin een set aan concrete maatregelen. Daarbij werken we ook door aan het beheersbaar houden en maken van onze

uitgaven. De komende periode geven we hier verder handen en voeten aan samen met betrokken partijen.

In het jaar 2021 werken we daarbij verder aan de decentralisatie van de toegang. Op 1 januari 2021 heeft de overdracht van de centrale toegang naar de gemeenten Oldambt, Het Hogeland, Eemsdelta en Groningen plaatsgevonden en de andere gemeenten volgen op 1 juli 2021. Door de toegang lokaal te organiseren willen we een cruciale verbinding leggen met het sociaal veld en daarmee onze inwoners voorzien van integrale hulp en ondersteuning op maat.

Verder besteden we aandacht aan de implementatie van de NvO. De Groninger gemeenten voldoen al aan de meeste van de voorwaarden, maar er zijn nog een paar punten waarin we een stap kunnen maken. Deze punten worden momenteel landelijk uitgewerkt, waarna wij ze in onze regionale werkwijzen kunnen verwerken. Voor ons is vooral een goede uitwerking van het woonplaatsbeginsel van belang, omdat we ervoor willen zorgen dat we grip kunnen blijven houden op ons eigen zorglandschap.

De uitname Wlz
Mensen die hun leven lang intensieve Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) nodig hebben, kunnen vanaf 2021 toegang krijgen tot de Wet langdurige zorg (Wlz) als zij voldoen aan de Wlz-toegangscriteria. Door het grote aantal aanvragen heeft het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) een achterstand opgelopen en kunnen niet alle aanvragen op 1 januari 2021 worden afgegeven. Centrumgemeente Groningen heeft een werkproces ontwikkeld om hiermee om te gaan. Het doel van dit werkproces is dat geen enkele client zonder zorg komt. Een hechte samenwerking met het zorgkantoor van Menzis zorgt voor een soepele overgang. Landelijk is dit project een doorn in het oog van vele gemeenten en zorgkantoren. Door de proactieve aanpak heeft de centrumgemeente Groningen dit proces goed onder controle.

2. Maatschappelijke opvang

Voor wat betreft de maatschappelijke opvang gaan we in op de aanpak van dakloosheid. Hierbij komen vier onderwerpen aan de orde. In eerste instantie gaan we in op de stand van zaken van de Nachtopvang in relatie tot de coronamaatregelen. Daarna volgt een stand van zaken van het actieprogramma Dak- en Thuisloze jongeren. Als derde onderwerp gaan we in op een aantal vernieuwende projecten Opvang waarvoor we een bijdrage hebben ontvangen van het rijk. Als laatste onderwerp een procesvoorstel van de centrumgemeente Groningen om met alle Groninger gemeenten en betrokken partners een visie te ontwikkelen voor een toekomstbestendige Opvangvoorziening in (heel) Groningen.

Nachtopvang in coronatijd
De nachtopvang is gevestigd aan de Schoolstraat in Groningen en heeft, naast gezamenlijke ruimten, slaapvertrekken waar meerdere personen verblijven. De nachtopvang kon in maart niet voldoen aan de geldende richtlijnen rond corona. Daarom is gezocht naar alternatieve huisvesting, een plek waar de bewoners 24 uur per dag konden verblijven zonder de straat op te hoeven. Hotel Schimmelpenninck Huys bleek bereid dit alternatief te bieden voor de Dak- en thuislozen. Er waren 50 kamers beschikbaar met een verblijf o.b.v. volpension. De nachtopvang heeft van 9 april tot 21 juni gebruik gemaakt van deze locatie. Het contact en de gang van zaken met het hotel was zeer plezierig en constructief.

De ervaring heeft duidelijk gemaakt dat 2/3 van deze groep in redelijke mate zelfstandig kan functioneren. Voor 1/3 van deze groep geldt dat zij dusdanig onzelfstandig zijn als gevolg van verslaving en psychisch functioneren dat deze meer ondersteuning en toezicht nodig heeft. Op grond van vorenstaande is dan ook een scheiding aangebracht in de huisvesting van de gebruikers van de nachtopvang. De relatief zelfstandige groep is ondergebracht in vier hotels en de minder zelfstandige (en meer zorgbehoevende) groep in de huidige Nachtopvang aan de Schoolstraat.

Per 1 september zijn de hotels vervangen voor leegstaande woningen van buitenlandse studenten via Stichting Studentenhuisvesting (SSH). Er wordt een complex gehuurd met 26 woningen in de Oranjewijk. De overeenkomst is geldig tot 1 juli 2021. Op dit moment zijn ten behoeve van de uitvoering van de winterregeling en de opvang van niet rechthebbenden ook extra kamers beschikbaar in het Simplon Hotel.

Actieprogramma Dak- en thuisloze jongeren
De Groninger gemeenten werken vanuit het actieprogramma Dak- en Thuisloze Jongeren aan een beweging naar nul dak- en thuisloze jongeren. Concreet hebben we de ambitie dat er na 2021 geen jongeren in de leeftijd van 16-27 jaar meer op straat leven of langer dan drie maanden in de maatschappelijke opvang. Een overzicht van de regionale activiteiten in dit kader is te vinden op https://groningengeeftthuis.nl/ontwikkellijn-2. In deze brief lichten we hiervan enkele voorbeelden toe.

Vernieuwende projecten Opvang (Impulsaanvraag)
Staatssecretaris Blokhuis heeft in juni 2020 een bedrag van 200 miljoen beschikbaar gesteld om dak- en thuisloosheid te bestrijden. Op 31 augustus heeft de centrumgemeente Groningen een aanvraag ingediend bij VWS om financiële ondersteuning op de extra inspanningen benoemd in ons (regionale) activiteitenplan voor het tegengaan en verminderen van de Dak- en thuisloosheid in Groningen. Deze aanvraag is besproken met een groot deel van de Zorgaanbieders Opvang en vertegenwoordigers van alle gemeenten in de provincie Groningen. Met elkaar is afgesproken zoveel mogelijk aan te sluiten op elkaars ideeën en acties in de aanpak van Dak- en Thuisloosheid.

Het betreft een mix aan praktische en interessante projecten waarvan wij de overtuiging hebben dat ze op verschillende manieren bijdragen aan enerzijds het voorkomen van opvang en anderzijds alternatieve woonvormen kunnen bieden. Voor deze projecten geldt dat er redenen waren om hieromtrent een aanzet van een project te formuleren en om deze vervolgens werkenderwijs verder te ontwikkelen. Inmiddels heeft de centrumgemeente Groningen bericht ontvangen van VWS dat onze volledige aanvraag met 6 projecten voor 1,7 miljoen euro is gehonoreerd. We zijn inmiddels gestart met de uitvoering.

Toekomst Opvang
De rol van de centrumgemeente verandert, kijkend ook naar huidige decentralisatie van taken rond Beschermd wonen naar elke individuele gemeente. Elke gemeente wordt nu ook steeds meer bevraagd op onder andere haar rol in de ondersteuning van mensen met verward gedrag. In de ondersteunende rol aan de kwetsbare inwoner ligt ook een belangrijke gemeentelijke taak om te voorkomen dat uiteindelijk een beroep moet worden gedaan op een (zware) opvangvoorziening. Kortom, we willen toe naar een toekomstbestendige opvangvoorziening voor alle Groninger gemeenten. We verlaten het huidige vertrekpunt dat 'niemand

noodgedwongen op straat slaapt'. Ons uitgangspunt zou moeten luiden: mensen in nood een 'passend (t)huis' te bieden.

In eerste instantie willen we met gemeenten, zorgaanbieders, corporaties en cliënten verkennen hoe een toekomstbestendige opvangvoorziening in (heel) Groningen er uit zou kunnen zien. We willen geen abstract visieproces, maar een pragmatische aanscherping en verbetering waar nodig. We gaan hierin werken met twee sporen. Spoor 1 gaat over het voorkomen van opvang. Spoor 2 gaat over de beschikbaarheid van opvang in nood, wat aansluit op de behoefte.

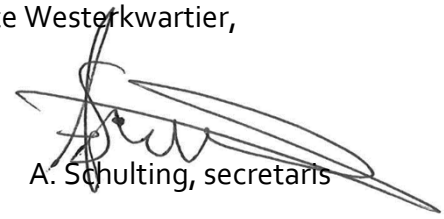
Om ons ook vanuit de praktijk te adviseren gaan we gebruik maken van een team van mensen met eigen ervaring ten aanzien van dak- en thuisloosheid, en met genoeg afstand tot de persoonlijke ervaringen, om deze ervaring en kennis functioneel in te zetten ter bevordering van ons beleid. We willen deze expertkennisgroep in een vrije ruimte laten werken, dat wil zeggen: niet gebonden aan of gestuurd door één organisatie.

Tot slot
We hebben er vertrouwen in dat we op deze manier blijven werken aan passende hulp en ondersteuning voor onze inwoners. Mocht u meer willen weten over onze activiteiten op het gebied van BWMO dan kunt u contact opnemen met Thom Wietzes, beleidsadviseur sociaal domein gemeente Westerkwartier via thom.wietzes@westerkwartier.nl

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Westerkwartier,

A. van der Tuuk, burgemeester

A. Schulting, secretaris